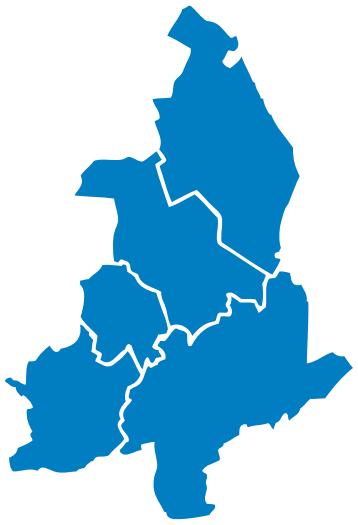

Lohkare

Lohjan seurakunnan tervehdys koteihin
Lojo församlings hälsning till hemmen
20.03.2024 ■ 1/2024

- Karjalohja
- Lohja
- Nummi
- Pusula
- Sammatti

Kaksikymmentä vuotta Lohkaretta
s. 3

Kolmen kirkon tarina
s. 4-5

Parasta työssäni on...
s. 8

Rakkaus, joka piti sinua siellä

Löydät triumfiristin Pyhän Laurin kirkosta, kun tulet alttarille ja kuoriin. Katso vain riittävän ylös.
Kysymyksessä on voitonristi, vaikka ylösnoussut Jeesus vielä riippuukin sillä.
Kelttiläisen rukouskirjan sanat syventävät ajatuksiani tuon ristin äärellä:

Jeesus, meidän syntimme laittoi naulat sinun käsiisi.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.

Jeesus, meidän syntimme laittoi naulat sinun jalkoihisi.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.

Sotilaat nostivat ristisi korkeuksiin.
Olit heidän vankinsa,
mutta kukaan ei ottanut elämää pois sinulta.
Annoit sen omasta tahdostasi, vapaasti.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.

Sinut nostettiin korkealle sille ristille,
aivan kuten profetoit luvatessasi:
”Totisesti: jo tänään sinä olet kanssani paratiisissa.”
Se vetää kaikkia ihmisiä puoleensa.
Se oli rakkaus, joka piti sinua siellä.

Celtic Daily Prayer, Book One,
The Journey Begins 2015, 136
Käännös JK 2024

ERKKI KUUSANMÄKI

Pää-kirjoitus

Pääsiäisen numero

Oletko joskus kysynyt pikkulapselta hänen ikäänsä? On aina hellyttävää ja liikuttavaa nähdä, kun pieni ihminen nostaa ylpeänä kätensä ja laskee sormiaan apuna käyttäen ”yksi, kaksi…, kolme...” Toisinaan sanat ovat hukassa mutta sormet nousevat. Ylpeys on vielä suurempi, mikäli laskijalla on pienempi sisarus: vaikka olen pieni, olen sittenkin iso.
Numerot ovat tärkeitä meille suuremmillekin. Jostain kumman syystä laskemme ajan kulkua numeroilla: paljonko tunteja, päiviä, vuorokausia tai vuosia.

Viime vuonna tutustuimme seurakuntamme historiassa lukuihin 700 ja 70. Tänä vuonna numero 20 on ajankohtainen, kun tämä Lohkare-lehtemme täyttää vuosia. Se on ollut monessa mukana ja kertonut monenlaisista tapahtumista.
Saatamme löytää seurakuntamme historiasta monia lukuja, mutta mitä numeroita kuuluu kristilliseen uskoon?
Numero yksi on tärkeä luku. Me uskomme vain yhteen Jumalaan. Vain yksi voi olla Korkein. Kaksi kertoo, että Kristus on yhtä aikaa tosi ihminen ja tosi Jumala. Kolme kertoo siitä, että Jumala on kolmiyhteinen, Isä ja Poika ja Pyhä Henki.
Pääsiäisajan kolmeen päivään mahtuu paljon. Niihin liittyvät niin pitkäperjantain lohduton toivottomuus kuin toisen päivän illan hämäryys ja epätoivo. Kolmas päivä ja erityisesti kolmannen päivän aamu kuulluttaa koko kristikunnassa omaa, muuttumatonta sanomaansa.
Kolmas päivä on ilmaus Jumalan vapauttavasta toiminnan hetkestä. Se kertoo aivan uudenlaisen ajan, armon ajan alkamisesta. Vaikka kärsimyksen kolme päivää ovat sietämättömän pitkiä, toivo ei ole kaukana – kolmas päivä tulee, sittenkin.
Kolmas päivä on Raamatussa Jumalan toiminnan aikaa. Kolmas päivä ei ole ihmisen hallussa. Ihminen ei päätä, milloin paha päättyy tai milloin kuolema kukistuu. Vaikka kolmatta päivää voi odottaa ja toivoa, se tulee kuitenkin yllättäen, kuin lahja. Kolmantena päivänä Jumala puuttuu asioihin ja avaa eteemme uuden todellisuuden.
Olethan kanssamme ihmettelemässä tätä uutta todellisuutta!

JUHANI KORTE
LOHJAN SEURAKUNNAN KIRKKOHERRA
JUHANI.KORTE@EVL.FI

Seurakuntalehti Lohkareen ensimmäinen numero ilmestyi 31.3.2004

Kaksikymmentä vuotta Lohkaretta

Anna-Mari Kaskinen teki aloitteen seurakuntalehden perustamisesta, muistelee emerituskirkkoherra Kaiku Mäenpää. Asiasta keskusteltiin, tiukkaankin, mutta Anna-Mari puolusti rohkeasti ehdotustaan. Lehdestä tuli Lohkare.

Anna-Mari ja **Pekka Kaskinen** olivat muuttaneet Lohjalle 1993. Pekka Kaskinen aloitti työt Lohjan seurakunnan pappina vuonna 2003; sitä ennen hän työskenteli muun muassa Vivamon johtajana.

Anna-Mari Kaskinen oli saanut ajatuksen, että Lohjan kokoisessa, laajassa seurakunnassa olisi hyvä olla seurakuntalehti. Hän asettui ehdolle seurakuntavaaleissa ja hänet valittiin kirkkovaltuustoon. Jo työnsä alussa hän teki aloitteen lehden perustamisesta.

Lohjan seurakunnan alue oli jo tuolloin laaja, toimipisteitä useita. Oman, jokaiseen kotiin jaettavan lehden tavoitteena oli toimia yhdyssiteenä seurakuntalaisiin täydentäen ilmoitustauluilla ja lehdissä julkaistuja ilmoituksia.

Suuremmat seurakuntayhtymät olivat jo pitkään julkaisseet omia tiedotuslehtiään, Lohjan kokoiset seurakunnat eivät niinkään. Lohja oli tehnyt rohkean päätöksen.

Sähköistä tiedonvälitystä oli jonkin verran, lähinnä yritysten käytössä, mutta internet oli vasta tulossa. Lohkareesta tuli tabloid-kokoinen, painettu julkaisu.

Neljä kertaa vuodessa

Lohkareen julkaisuaikataulu jaksotettiin kirkkovuoden tapahtumien mukaan: kevätnumero ilmestyy pääsiäisen kynnyksellä, kesänumero juhannuksen aikaan, syyslehti käynnistää syksyn toimintakauden ja joulunumero kokoaa yhteen joulun ja uuden vuoden tapahtumat.

Lohkareen päätoimittajana on aina ollut – itseoikeutetusti – kirkkoherra. Ensin tehtävää hoiti **Kaiku Mäenpää**, ja vuodesta 2011 alkaen sitä on hoitanut **Juhani Korte**.

Seurakunnalla ei vielä tuolloin ollut nimettyä tiedottajaa, joten toimitussihteerin tehtävät lankesivat aluksi Anna-Mari Kaskiselle. Pekka Kaskinen oli harrastanut valokuvausta, ja hänestä tuli lehden ensimmäinen kuvaaja.

Anna-Mari Kaskinen työskenteli Lastenmaa-lehdessä. Suosittu Kysy Pekka-papilta -palsta, jossa lasten kysymyksiin annettiin vastauksia, tuli myös Lohkareeseen.

- Lohkareen toimitus oli ensimmäiset neljä vuotta meillä kotona, nauraa Anna-Mari Kaskinen.

Ensimmäinen lehti pääsiäisenä 2004

Uusi lehti sai komean alun: ensimmäisessä numerossa, joka ilmestyi pääsiäisen aikaan, päätoimittaja Kaiku Mäenpää linjasi lehden tavoitteita, Lohjan kaupunginjohtaja **Juhani Rinne** kirjoitti Pyhän Laurin kirkon ja seurakunnan merkityksestä lohjalaisuudelle, lohjalaisia haastateltiin pääsiäiseen liittyvistä ajatuksista.

Lehdessä oli myös Espoon hiippakunnan piispan **Mikko Heikan** tervehdys.

- Herra on kuuloetäisyyden päässä, Heikka kirjoitti.

Lehden kansikuvana oli Pekka Kaskisen otos lapsista kokoontuneena kirkon oven eteen tulppaanit käsissään.

Anna-Mari Kaskisen idearikkaus ja luovuus saavat Kaiku Mäenpäältä kiitosta.

- Anna-Mari tuli toimituskunnan kokoukseen ja otti esiin ison paperin, johon oli koonnut suunnitelmiaan.

- Hänellä tuntui olevat loputtomasti ideoita ja ajatuksia. Lehteä oli helppo tehdä.

Seurakunta jatkaa perustajien hengessä

Kun Pekka Kaskinen vuonna 2009 siirtyi kirkkoherraksi Helsinkiin, Anna-Mari Kaskinen luopui lehden toimitussihteerin tehtävistä. Hänen seuraajakseen tuli **Leena Anttila** ja kuvaajaksi saatiin **Seppo Paldanius.** Kaskisen perhe oli tutustunut Paldaniukseen Vivamossa. Lohkareen toimitus siirtyi Lohjan seurakunnan tiloihin.

- Toimitusneuvostossa oli alkuvuosina **Tuuli Linteri**, äidinkielen opettaja, joka aluksi oikoluki tekstejä mutta myös kirjoitti niitä.

Lehden suunnitteleminen oli innostavaa, kuudentoista sivun kokonaisuus saatiin hyvin täytettyä. Sisältöä laativat niin seurakunnan työntekijät kuin vapaaehtoiset avustajatkin.

Kirkkoherra Kaiku Mäenpää piti lehdessä Areiopagi-palstaa.

- Areiopagi on kukkula Ateenassa, Akropoliin lähellä. Siellä toimi antiikin aikaan tuomioistuin ja siellä myös keskusteltiin uskonnon ja tiedon kysymyksistä, selvittelee Mäenpää.

Lohkareen Areiopagi-sivulla Mäenpää keskusteli eri alojen vaikuttajien kanssa. Haastateltavia oli vuosien varrella useita. Anna-Mari Kaskinen luettelee esimerkkejä: professori **Markus Olin**, kirjailija ja pappi **Jaakko Heinimäki** ja opettaja **Jussi Patinen.**

- Aiheissa näkyi Kaiku Mäenpään laaja yleissivistys ja humaani ote.

Lohkareen ulkoasun ja taiton peruslinjat suunnitteli graafikko **Jaana Mattila** Suomen Kirkko-Mediat Oy:stä. Tämä yritys oli myös lehden ensimmäinen kustantaja.

- Myöhemmin Jaana Mattila kirjoitti, että Lohkare oli lehtenä hyvin konseptoitu ja siihen oli helppo tarttua, Anna-Mari Kaskinen kertoo.

Koko perheen lehti

Lohkareen avulla haluttiin tavoittaa kaikenikäiset seurakuntalaiset: Lapsille oli oma palstansa Muruset. Kouluikäisten palstan nimeksi otettiin rohkeasti Soraäänet.

Lohkare on aina ollut kaikille seurakuntalaisille tarkoitettu julkaisu. Sen sisältö kattaa elämän eri osa-alueet, ja elämän tärkeitä käännekohtia käsitellään lohjalaisesta näkökulmasta.

Lehden sivuilla ovat tulleet tutuiksi niin seurakuntalaiset kuin seurakunnan työntekijätkin. Lohkare on otettu hyvin vastaan, kritiikkiä ei juuri ole tullut.

lehdet olivat 16-sivuisia, myöhemmin lehden sivumäärä pieneni kahteentoista ja nykyinen, ilmaisjakelulehden mukana toimitettava Lohkare on 8-sivuinen. Lehden kustannuksista suurimmat ovat painatus ja jakelu.

Lukijat arvostavat Lohkaretta

Lohjalainen tilitoimistoyrittäjä **Juhani Viljanen** on 20 vuoden ajan ollut Lohkareen uskollinen lukija.

- Minulle Lohkare on yhtä tärkeä kuin paikallislehdet. Taidan olla aika huono television katsoja, iltaisin on mukava tutkia lehtiä, myös Lohkaretta.

- Lohkareen sivuilla on tuttuja lohjalaisia. Olen kiinnostunut seurakunnasta, sen elämästä. Lohkareessa on hyvä tasapaino hengenelämän ja muun sisällön välillä.

Se, että Lohkareen sivumäärää on supistettu, ei hämmästytä kokenutta tilimiestä. Talouden realiteetit voivat olla ankaria.

- On tärkeää, että lehden julkaiseminen kaikesta huolimatta jatkuu.

- Lohkareesta saa tietoa koko laajan Lohjan seurakunnan tapahtumista. Varsinkin joulun aikaan luen ohjelmatiedot tarkkaan, Viljanen kertoo.

- Olemme perheen kanssa käyneet muissakin kirkoissa, esimerkiksi laulamassa joululauluja Sammatissa.

Alueseurakunnista uutta sisältöä

Kun Lohjan kaupunkiin liitettiin Sammatin, Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kunnat, myös seurakunnan alue laajeni. Perinteikkäistä, pienistä seurakunnista tuli Lohjan alueseurakuntia. Tulisiko Lohkareesta koko ison alueen lehti?

- Pienten seurakuntien alueella julkaistu paikallislehti, Ykkössanomat, oli lopettanut, omalle tiedotuslehdelle oli selkeä tarve, muistelee Anna-Mari Kaskinen.

- Karjalohjan alueneuvosto esitti vetoomuksen Lohkareen puolesta.

Alueseurakuntien myötä Lohkareen merkitys korostui. Lohkareen sivuilla esitellään alueiden toimintaa ja kulttuuria. Anna-Mari Kaskinen on tästä hyvillään.

- Tutustuin Sammattiin ja sammattilaisiin, kun vuonna 2002, Elias Lönnrotin syntymän 200-vuotisjuhlan kunniaksi, toteutettiin Paikkarin poika -näytelmä. Myöhemmin näytelmä sai jatko-osan Vaeltaja.

- Alueseurakunnat ovat juurevia, oman kulttuurinsa omaavia seurakuntia. Niiden kautta on saatu paljon uusia kontakteja, uusia ystäviä.

Seurakuntien yhdistyminen toi Lohkareelle mahdollisuuksia, sen merkitys yhdyssiteenä vahvistui. Tiedot alueseurakuntien tapahtumista löytyvät Lohkareesta, ja alueiden tilaisuuksiin, juhliin ja konsertteihin ovat kaikki seurakuntalaiset tervetulleita.

Lohkareen linja pitää

Lohkare ilmestyy edelleen neljä kertaa vuodessa. Se jaetaan talouksiin ilmaisjakelulehden välissä, lehden voi noutaa seurakunnan toimipisteistä ja Lohkare on luettavissa myös sähköisessä muodossa. Pelkästään verkossa julkaistavaan Lohkareeseen eivät Anna-Mari Kaskinen eikä Kaiku Mäenpää usko. Lohkare on kaikkien seurakuntalaisten lehti, eikä kaikilla ole pääsyä internetiin.

- Lehteen on koottu kattavasti tietoa seurakunnan ohjelmista, se muistuttaa tapahtumista esimerkiksi juhlapyhien aikana.

- Sähköinen viesti voi unohtua ja jäädä sivuun, mutta Lohkare pysyy.

Teksti Liisa Laurila
kuva Matti Pirhonen

Monimerkityksinen, ilmeikäs Lohkare

Anna-Mari Kaskinen kertoo Lohkare-nimestä:

- Lohkare viittaa Lohjaan, kaupungin historiaan ja perinteikkääseen kaivosteollisuuteen.
- Pyhän Laurin kirkko on lohkareista rakennettu, kivi kiveltä.
- Jokaisella on elämässä oma tehtävänsä, oma lohkareensa.
- Pääsiäisen aikaan Lohkare viittaa myös ylösnousemukseen, Jeesuksen hautaan, jonka ovelta suuri lohkare vieritettiin pois.

Kolmen kirkon tarina on tallennettu kirjoiksi

Seurakunta on tehnyt merkittävän kulttuuriteon tallentamalla Nummen, Pusulan ja Kärkölän kirkkojen historian kirjoiksi. Nummen kirkkokirja ilmestyi vuonna 2022 ja Pusulan kirkkojen juhlakirja maaliskuussa 2024.

Pusulassa oli jo pitkään haaveiltu kirkkokirjasta. Asiasta keskusteltiin esimerkiksi Pusulan alueneuvoston joulukokouksessa vuonna 2017, mutta aloite jätettiin hautumaan. Nummen juhlakirjan valmistuminen nosti asian uudelleen esille, **Sanna Luukkonen** kertoo.

- Yhteistä menneisyyttä seurakunnilla on aika paljon, ja kun olin perehtynyt Nummen historiaan, tiesin aika paljon Pusulastakin.

Nummi ja Pusula olivat aluksi osa Lohjan seurakuntaa, sitten kumpikin oma kappeliseurakuntansa. Vasta 1800-luvun lopulla niistä tuli itsenäisiä seurakuntia. Nyt ne ovat Lohjan alueseurakuntia.

– Kun Nummen kirja tuli ajankohtaiseksi, olin juuri saanut valmiiksi Oripään kunnan historian. Koska Nummen kirkon 200-vuotisjuhlat lähestyivät, kirja tehtiin noin kuudessa kuukaudessa. Kaiken kattavaa kirkon ja seurakunnan historiaa ei voitu koota, joten päätimme tehdä juhlakirjan, jossa keskipisteenä on 200-vuotias kivikirkko ja Nummen hautausmaa, Sanna Luukkonen toteaa.

Pusulassakin oli käytettävissä rajallinen aika, joten kirja on koottu samalla periaatteella kuin Nummen kirja.

Tällaisinakin kirjat ovat vaikuttavia tietopaketteja. Kirjoista haluttiin helposti luettavat, ja sitä ne todella ovat.

Kolmetoista lukua

Kummassakin kirjassa on kolmetoista lukua:

Ensimmäinen luku kertoo seurakunnan historian päälinjat.

Toinen luku kuvaa nykyisen kirkon (joka on sekä Nummella että Pusulassa järjestyksessä kolmas) monivaiheista rakentamista.

Kolmas luku selostaa kirkossa tehtyjä korjauksia ja muutostöitä.

Neljäs luku kuvailee kirkon esineistöä.

Viides luku on omistettu hautausmaalle.

Kuudes luku syventyy hautausmaan muistomerkkeihin ja niiden taustoihin.

Nummen kirkon juhlakirjan seitsemäs luku kertoo seurakunnan rakennuksista.

Pusulan kirkon juhlakirjassa seitsemäs luku on omistettu Kärkölän kirkolle ja kirkkomaalle.

Kirjat esittelevät kirkon väkeä, kuten pappeja, suntioita ja muita seurakunnan palvelijoita.

Kirjoissa muistellaan joulukirkkoja ja erilaisia kirkossa ja kylillä järjestettyjä tilaisuuksia.

Omaan lukuunsa on koottu pyhäkoulut, kiertokoulut, rippikoulut ja kinkerit.

Lähetystyötäkään ei unohdeta.

Nummikansan kirkko

Kirjat keskittyvät nykyisen eli kolmannen kirkon aikaan, mutta kertovat lyhyesti myös aiemmasta historiasta.

Ensimmäiset pysyvät asukkaat asettuivat Nummen ja Pusulan alueelle todennäköisesti 1200-luvun lopulla.

He olivat tyypillisesti talojen poikia, joilla ei ollut maata eikä elämisen mahdollisuuksia omassa kylässä.

Esimerkiksi Halikon, Lohjan, Sääksmäen ja Sammatin vanhoista täyteen asutetuista kantakylistä lähdettiin kaskenpolttoon väljemmille maille.

Muistitietoon pohjautuva tarina kertoo, että ”Nummen asukkaita ruvettiin sanomaan nummikansaksi tai nummilaisiksi sen tähden, että he mennessään kesäisin jalkapatikassa Lohjan kirkkoon istuivat Ristiahteella santanummen syrjässä syöden eväitään ja pannen kengät jalkaan.” Tästä pitäjä sai nimensä.

Pusulalaisista taas puhuttiin ”metsäkansana”. Näkökulma on Lohjan, emäkirkon.

Näillä syrjäisillä seuduilla lienee ollut ensimmäinen yhteinen seutukirkkonsa jo 1500-luvulla Nummen Pitkäjärven rannalla. Se oli niin sanottu kylmä kirkko eli pelkkä saarnahuone, jonka lähellä ei ollut pappilaa.

Nummen ja Pusulan kappalaisen, herra Tuomaksen aikaan ryhdyttiin puuhaamaan uutta kirkkoa Nummelle. Kirkko valmistui vuonna 1639. Kappelikirkon alttariliinana toimi hetken aikaa karhun talja, kunnes Lohjan kirkkoherra, rovasti Arctopolitanus ihastui taljaan niin, että vei sen mennessään.

Nummen kolmas eli nykyinen kirkko valmistui vuonna 1822.

Metsäkansan kirkko

Pusulasta oli melko pitkä matka Nummelle kirkkoon, joten pusulalaiset halusivat oman kappelikirkon ja oman kappalaisen. Piispa Rothovius päätti, että Pusula voidaan erottaa omaksi kappelikseen.

Pusulan ensimmäinen oma kappelikirkko, pieni saarnahuone, valmistui 1640, mutta se purettiin 50 vuotta myöhemmin, kun alettiin rakentaa isompaa kappelikirkkoa. Toisen kirkon aikana nousi myös kellotapuli, joka on siis nykyistä, vuonna 1838 valmistunutta kolmatta kirkkoa vanhempi.

Kärkölän kyläkirkko

Pusulan pohjoisosien metsämailla oli tilaa uudelle kylälle, Kärkölälle. Kylän asutushistoriaan perehtyneen **Seija Knuthin** selvitysten mukaan Ruotsin 1700-luvun alkupuolella sodissa kokemat tappiot aiheuttivat sen, että kruunu pyrki lisäämään maataloustuotantoa perustamalla uusia verotaloja. Isojaon sivutuotteena asutettiin myös Kärkölän erämaa.

Karu alue oli vaikeaa viljellä. Kärköläläinen sananlasku toteaa, että ”Jumala loi maailman, mutta piru Kärkölän”. Sitkeästi kuitenkin raivattiin pellot, jotka tuottivat riittävän leivän.

Uusi kylä oli kaukana kaikesta, ja sinne johtivat vain metsäpolut.

Jo 1700-luvulla asukkaat alkoivat suunnitella kirkon rakentamista ja oman papin palkkaamista. Mutkallisen prosessin jälkeen Hämeenlinnan lääninhallitus antoi vuonna 1783 luvan saarnatuvan rakentamiseen ja hautausmaan perustamiseen. Kirkkoa ei kuitenkaan ryhdytty rakentamaan heti – se valmistui vasta vuonna 1842. Kirkko rakennettiin talkoilla. Vuosittain pidettiin kuusi jumalanpalvelusta.

Muistitiedon mukaan ”papin oli Marttilan majataloon tultava omalla hevosellaan, mutta majatalossa oli Kärkölästä oltava hevonen vastassa. Pappi ratsasti hevosella, kyytimies juoksi perässä ja availi veräjiä, joita oli tiheään. Toinen hevonen vei pois.”

Nykyään Kärkölässä pidetään vuosittain viisi jumalanpalvelusta: pääsiäispäivän messu, juhannuskirkko, elokirkko elokuun ensimmäisenä sunnuntaina, itsenäisyyspäivän kirkko seppeltenlaskuineen sekä jouluaaton sanajumalanpalvelus.

Pieni, viehättävä kirkko on suosittu häiden ja konserttien pitopaikka ja kaunis jouluna kynttilävalaistuksessaan.

”Seurakunnan miällyttävin miäs”

Pusulassa kuten muuallakin pappeja ja muuta kirkon väkeä muistellaan ja kaskuja kerrotaan.

Olavi Tuulio oli Pusulan kirkkoherrana 1953—1972. Hän ja Pusulassa opettajana toiminut Heli-vaimo olivat monessa mukana.

Pusulalaiset muistavat kirjava lippalakki päässä kulkeneen Tuulion hyväntuulisena ja lämminhenkisenä, ei ollenkaan mahtailevana. Hän halusi tutustua pusulalaisiin koteihin, ja hänen aikanaan seurakunnan tilaisuuksia pidettiinkin paljon kodeissa.

Eemil Finérus totesi, että Tuulio oli ”koko seurakunnan miällyttävin miäs, joka pääsi sisälle joka paikkaan”.

Joskus kirkkoherra saattoi tuoda kylänraitilta löytämänsä humalaisen miehen yöksi selviämään pappilan saunaan. Seuraavana aamuna hän tarjosi miehelle aamupalan ja vei kotiin. Perillä hän kehotti naisväkeä olemaan torumatta.

Tuulio harrasti autoja, niin kuin hänen isänsä, Karjalohjan kirkkoherra K. Z. Tallgren oli harrastanut nopeita hevosia. Tuulio lauloi kirkkokuorossa ja oli myös kunnanvaltuutettu.

Musiikkimiehiä oli niin ikään kirkkoherra Erkki Puukko, jonka aikana pappilasta kuului ison, musikaalisen perheen soittoa ja laulua.

Nummen seurakunnalla on ollut monia uskollisia palvelijoita. Kanttori–urkuri Juho Talassaari (1871—1955) palveli nummilaisia lähemmäs 50 vuotta ja jäi eläkkeelle vasta 78-vuotiaana.

Alfred Mäkinen (1869–1955) toimi Nummen kirkkoherrana yli 30 vuotta, 82-vuotiaaksi asti.

Yli 40 vuotta Nummen suntiona toiminut Elias Peltonen maalasi kirkon tornin vielä 72-vuotiaana. Hän myös kaivoi haudat käsipelillä routaiseenkin maahan, kipaisi kirkon torniin kelloja soittamaan ja kantoi suuria halkoja kirkkoa lämmittäviin kamiinoihin.

Kärkölän kirkko 100 vuotta

Teksti Liisa Mantere
Kuvat Matti Pihonen,
Marja-Leena Syrjälä ja Timo Nikander

Kirkko on osa sielunmaisemaa

Lohjan kirkkoherra **Juhani Korte** toteaa Pusulan kirkkojen juhlakirjan esipuheessa, että jokainen kirkko on osa paikkakunnan ja kotiseudun identiteettiä ja samalla osa meidän jokaisen sielunmaisemaa.

Nummen kivestä rakennettu kirkko tapuleineen, Pusulan puusta rakennettu kirkko tapuleineen sekä Kärkölän pieni punainen kyläkirkko tapuleineen ovat omanlaisiaan temppeleitä.

– Jokaisella kirkolla on oma tarinansa, ja niiden tutkiminen on ollut todella mielenkiintoista, historioitsija Sanna Luukkonen toteaa.

– Tärkeimpiä tietolähteitä olivat Nummen ja Pusulan seurakuntien omat arkistot. Käytin kaikkea mahdollista aineistoa, kuten Nummen ja Pusulan paikallishistorioita, lehtiartikkeleita ja haastatteluja. Kuvia saatiin lainaksi eri arkistoista ja yksityishenkilöiltä, ja uusia kuvia otettiin.

– Kirjoissa on myös uutta tietoa, jonka löytäminen on historioitsijalle iso juttu. Esimerkiksi Pusulan kirkon ensimmäisistä uruista tiedettiin niiden rakentamisvuosi 1877. Monessa lähteessä törmäsin siihen, että kukaan ei tiedä, miltä urut näyttivät. Niinpä olin iloinen, kun löysin Journalistisesta kuva-arkistosta kuvan vanhoista uruista, historioitsija kertoo.

Hienoja tapaamisia

Nummella ja Pusulassa kulkiessaan historioitsija tuli tutustuneeksi joihinkin pitäjäläisiin. Ne olivat hienoja tapaamisia, hän toteaa.

– Kärkölän kyläkirkosta on säilynyt melko vähän arkistomateriaalia. Seija Knuth ja **Marja-Leena Syrjälä** ovat olleet suurena apuna, kun olen koonnut Kärkölän historian palapeliä, Sanna Luukkonen kiittelee.

Molemmissa kirjahankkeissa on ollut mukana paljon ihmisiä. Moni on kertonut muistojaan, etsinyt valokuvia ja antanut kuviaan käyttöön.

– Kummassakin kirjassa **Seppo Ahola** on tehnyt suuren työn skannatessaan paperikuvat sähköiseen muotoon.

– Mielenkiintoisia, upeita kuvia sain, kun pusulalainen **Henrik Saarnikko** antoi käyttöön ilmakuviaan. Kummankin kirjan kannessa on Saarnikon droonilla ottama kuva. Pusulan kirjaa elävöittävät vanhat maisemapostikortit, joita niiden kerääjä **Timo Nikander** antoi käytettäväksi.

Monipuoliset lukupaketit ovat nyt valmiit. Yhden asian niiden tekijä jo tietää.

– Historia on pohjaton. Kiinnostaa tutkia sitä lisää jossakin uudessa projektissa.

Alueseurakuntien juhlakirjat

Sanna Luukkonen: Tässä on Jumalan huone, tässä on taivaan ovi. Nummen kirkon juhlakirja. 2022.
40 €, käteismaksu, Pusulan pikkuOmena, Kuuselan tila 0400 471 534, seurakunnan työntekijät.

Sanna Luukkonen: Polvesta polveen täällä soi ylistyksesi. Pusulan kirkkojen juhlakirja. 2024.
40 €, käteismaksu, Pusulan pikkuOmena, Lounasravintola Loukku, Kärkölä, seurakunnan myyjäiset.

Liisa Mantere: Karjalohjan seurakunta 400 vuotta. Ihmisiä ja tarinoita kirkonmäeltä. 2014.
Loppuunmyyty, lainattavissa kirjastosta.

Liisa Laurila: Sammatin kirkon kirja. 2015.
10 €, käteismaksu, Sammatin kirkko.

Vaittisen vene palaa keikalle

Virkkalan kirkossa esiintyy 25.4. klo 18 gospelyhtye Vaittisen vene, joka tuo joillekin lohjalaisille mieleen muistoja 1980-luvulta asti. Konsertissa kuullaan sekä yhtyeen omia kappaleita että suosittuja rippikoululauluja muutamalta viime vuosikymmeneltä. Konserttiin on vapaa pääsy.

Yhtye perustettiin vuonna 1982. Sen ensimmäinen pianisti oli **Taneli Hassinen**.

– Tuolloin oli pinnalla Hassisen Kone, ja jollekulle tuli ajatus, että jospa me oltaisiin Vaittisen Vene. Vene on kristillinen symboli. Ollaan samassa veneessä, **Timo Laakso** selittää.

Pekka Vaittinen on Vaittisen veneen solisti ja lauluntekijä, joka myös soittaa kitaraa ja huuliharppua.

Timo Laakso soittaa yhtyeessä rumpuja ja **Juha-Pekka Olli** bassoa. **Kalle Kuusimäki** soittaa kitaraa ja **Pekka Peltonen** koskettimia. Sovitukset tekee koko yhtye yhdessä.

Vivamosta keikoille Keski-Suomea myöten

Yhtye oli aikanaan Kansan Raamattuseuran, KRS:n, yhtye. Se esiintyi kymmeniä kertoja seuran tilaisuuksissa ja teki paljon kouluvierailuja. Yhtyeen tavoitteena oli viedä eteenpäin hengellistä sanomaa KRS:n nuorisotyön osana, ja yleensä esiintymisissä oli mukana seuran pappi. Yhtye harjoitteli Vivamossa.

– Itsekin tulin hengellisiin kuvioihin bändin kautta. Sitä kautta kiinnostuin uskosta ja uskoni syveni, Laakso kertoo.

Laakso muistelee, että yhtyeen yksi suurimmista esiintymisistä oli Vivamossa, kun paikalla olivat kristilliset moottoripyöräilijät ja Ruotsin kuuluisin gospelyhtye Dynamis.

– Myös Ristirock-tapahtumassa Keski-Suomessa oli paljon väkeä. Siellä soittivat monet sen ajan parhaista gospelyhtyeistä.

35 vuoden tauko on päättynyt

Yhtye lopetti toimintansa vuonna 1985, mutta on nyt kolmen viime vuoden aikana kokoontunut uudelleen soittamaan yhdessä. Viime marraskuussa yhtye soitti Kannelmäen kirkossa vajaalla miehityksellä, kun kolme soittajista oli sairastunut. Laakso kertoo, että Virkkalan konsertti on uusi yritys esiintyä täydellä kokoonpanolla.

– Pidimme noin 35 vuotta taukoa, mutta vuonna 2020 kasasimme vuoden 1984 kokoonpanon, joka on paras kokoonpanomme. Se esiintyy Virkkalassa. Soitamme nykyään lähinnä siksi, että on mukava soittaa, kertoo virkkalalainen Laakso.

Lohjalla asuvat Laakson lisäksi kosketinsoittaja Peltonen ja basisti Olli. Kolme vuotta yhtye harjoitteli Virkkalassa, mutta nykyään se treenaa Karjaalla.

Soittajista Laakso ja Peltonen ovat eläkkeellä, Laakso luokanopettajan työstä ja Peltonen soitinrakentajan työstä. Basisti Olli on infra- ja rakennustöiden valvoja. Solisti Vaittinen johtaa yritystä, joka tekee talojen kuntotarkastuksia. Kuusimäki taas on kirkkohallituksessa Diakonia- ja yhteiskunta -yksikön johtaja.

Yhtyeen oma musiikki on rokahtavaa gospelia. Virkkalan konsertissa kuullaan lisäksi tuttuja rippikoululauluja, kuten Lapsuuden usko, Kirkossa ja Kuule minun ääneni.

Teksti ja kuva Matti Pirhonen

Talousneuvola auttaa

Talousneuvolassa voit keskustella ilman ajanvarausta arjen raha-asioista. Tule pienen tai suuren talouskysymyksen kanssa – etsitään ratkaisuja yhdessä!

Kaikenikäisille tarkoitettu palvelu on maksutonta ja luottamuksellista. Halutessasi voit asioida anonyymisti. Talousneuvola avoinna kuukauden toinen tiistai 9.4., 14.5. ja 11.6. kello 9–11 Lohjan seurakuntakeskuksessa (Kõbánya-tupa) Sibeliuksenkatu 2.

Mukana toiminnassa talous- ja velkaneuvonta, Kela, Ulosottolaitos, diakoniatyö sekä aikuissosiaalityö

Lohjan seurakunnassa tapahtuu

Tapahtumat ks. www.lohjanseurakunta.fi. Lisäksi paikallislehdissä julkaistaan viikottain Seurakunnat-palstaa. Seuraava Lohkare-seurakuntalehti ilmestyy 12.6.2024

Lohjan kantaseurakunta

www.lohjanseurakunta.fi, facebook.com/lohjanseurakunta, Instagram @lohjan_srk, Twitter @ KirkkoLohjalla

PYHÄN LAURIN KIRKKO:
Messu sunnuntaisin klo 10 radioidaan Radio Dei Lohja taajuudella 107,2 MHz, verkkolähetys www.radiodei.fi/kirkko/ ja suoratoistolähetys ks. linkki www.youtube.com/@lohjanseurakunta3341/streams
Su 24.3. klo 10 palmusunnuntain perhemessu, Paula Miettinen, Horst Gripentrog, urut Pirjo Rajalin-Tymura.
Ke 27.3. klo 18-20 Hiljaisuuden ilta. Hiljaisen viikon keskiviikkoiltaan rukousta, musiikkia sekä omaa hiljaisuutta. Voit ottaa mukaan oman tyynyn ja viltin. Värityskuvia, vesivärejä, rukouskirjoja käytettävissä, pastori Pirkko Järvinen 044 3284384, pirkko.jarvinen@evl.fi, diakoni Tanja Mäkelä 040 7799363, tanja.makela@evl.fi
To 28.3. klo 9 perheiden kiirastorstain ehtoollishetki. Touhuilu jatkuu lastenkappeli Pikku Laurissa ja seurakuntasalissa iso kerhopäivän merkeissä kello 13 saakka. Omat kerhotossut ja eväät mukaan. Voit tulla ja mennä oman aikataulusi mukaan kello 9–13. Ison kerhopäivän aikana pääset leikkimään ja puuhailemaan perheesi kanssa sitä, mitä teet omina kerhopäivinäsi. Voit käydä soittamassa myös pikku-Tapulin kelloja
To 28.3. klo 18 kiirastorstain iltamessu, Piia Korpijaakko, Juhani Korte, Timo Saario & Laurin Laulajat
Pe 29.3. klo 10 pitkäperjantain sanajumalanpalvelus, Pirkko Järvinen, Timo Saario & Lohjan kirkkokuoro.
La 30.3. klo 22 pääsiäisyön messu, Piia Korpijaakko, Henri Röytiö, Harri Kerko & Collegium Musicum orkesteri
Su 31.3. klo 10 pääsiäisaamun messu, Juhani Korte, Raimo Kuismanen, urut Pirjo Rajalin-Tymura. Messu radioidaan Radio Dei Lohja taajuudella 107,2 mHz, sekä seurakunnan Youtube-kanavalla
Ma 1.4. klo 10 messu, 2. pääsiäispv.
MUUTA OHJELMAA:
To 21.3., 18.4., 16.5. klo 18–20 rukoushetki ja ehtoollinen Lohjan Pyhän Laurin kirkossa sanaa, rukousta ja musiikkia. Iltoja toteuttavat Heikki Linnavirta & rukoustiimi.
Pe 29.3. klo 13 Lohjan Työväentalo, pitkäperjantain Ristin juhla, kahvi klo 12 alkaen, järj. Lohjan Eläkkeensaajat ry & Lohjan srk.
To 11.4. ja 9.5. klo 18–19 Pyhän sylissä -arkiretriitti Pyhän Laurin irkossa hilljentymistä hengellisten tekstien ja musiikin äärellä. Voit ottaa mukaasi pehmeän alustan tai tyynyn. Musiikki ja puhe vuorottelevat. Voit hiljentyä tai vaikka nukahtaa kirkon penkkiin. Tilaisuuden vastuuhenkilönä toimii Anna Kivinen
MUSIIKKIA
Riparikonsertti to 2.5. klo 18 Pyhän Laurin kirkossa.
Hiljaisen rukouslaulun ilta pe 3.5. klo 18 Pyhän Laurin kirkossa. Tiedustelut kanttori Sanna Kuoppala p. 040 7799361.
Veisuut su 12.5. klo 15. Lohjan seurakuntakeskussa. Tervetuloa veisaamaan yhdessä Siionin virsiä Kõbánya-tupaan, Sanna Kuoppala.
Kevätkimara ti 21.5. klo 18 seurakuntakeskuksessa perinteinen Laurin Laulajien ja Laurin Miesten kevätkimara Timo Saarion johdolla.

SVENSK VERKSAMHET

www.lohjanseurakunta.fi/svensk, facebook.com/Lojo.forsamling
Kyrkkaffe och kyrktaxi.

Ti 26.3 kl. 13.30 Samling för dagledigа. Nattvardsgudstjänst i Virkby kyrka. Kaffe, taxi.
Fre 29.3 kl. 13 Långfredagens gudstjänst i Virkby kyrka. Kyrktaxi.
Sö 31.3 kl. 13 Påskdagens högmässa i Lojo S:t Lars kyrka. Kyrkkaffe, kyrktaxi.

Karjalohjan alueseurakunta

lohjanseurakunta.fi/karjalohja, facebook.com/karjalohjanalueseurakunta

Keskiviikkoisin klo 18 kirkkokuoro srk-talolla, Tenkanen.
Su 24.3. klo 10 palmusunnuntain messu Karjalohjan kirkossa, Nikander, Tenkanen.
To 28.3. klo 18 kiirastorstain ehtoollishartaus Karjalohjan kirkossa, Nieminen, Tenkanen.
Pe 29.3. klo 10 pitkäperjantain sanajumalanpalvelus Karjalohjan kirkossa, Kuismanen, Tenkanen.
La 30.3. klo 23 pääsiäisyön messu Karjalohjan kirkossa ja ruokailu srk-talolla, Nieminen, Tenkanen, kirkkokuoro, Heikki Orama.
Su 7.4. klo 10 messu Karjalohjan kirkossa, Gripentrog, Tenkanen. Aluekappalainen Mikko Nieminen, p. 050 374 2951, kanttori Atte Tenkanen p. 050 303 4555 diakoni Netta Kuivalainen 050-5388113, diakonissa Pirjo Kuntsi 044 3284307

Nummen alueseurakunta

lohjanseurakunta.fi/nummi, facebook.com/nummenalueseurakunta

Sunnuntaisin klo 10 messu Nummen kirkossa.

PALMUSUNNUNTAISTA PÄÄSIÄISEEN:
Su 24.3. klo 10 palmusunnuntain messu Nummen kirkossa. Kati Pitkänen, Timo Saario ja Laurin miehet.
Ke 27.3. klo 9 Pääsiäiskuvaelma koululaisille Nummen kirkossa.
Ke 27.3. klo 11 Pääsiäiskuvaelma kaikelle kansalle Nummen kirkossa, kirkkokahvit seurakuntatalolla.
To 28.3. klo 18 kiirastorstain ehtoolliskirkko Nummen kirkossa, Pitkänen, Kuoppala, kirkkokuoro, Teemu Saarela, huilu.
Pe 29.3. klo 10 pitkäperjantain sanajumalanpalvelus Nummen kirkossa, Pitkänen, Jurmu.
Su 31.3. klo 10 pääsiäispäivän messu Nummen kirkossa, Pitkänen, Kuoppala, kirkkokuoro, Teemu Saarela, huilu.
Ma 1.4. klo 12 pääsiäismaanantain sanajumalanpalvelus Jättölän kylätalolla. Pitkänen, Kuoppala, Laulupiiri, Teemu Saarela, huilu.
MUUTA VIIKKO-OHJELMAA:
To 28.3., 25.4. klo 14.15 Niilonpirtin hartaus, mukana diakoni.
Ti 26.3., 9.4., 23.4. klo 13 käsityöpiiri Saukkolan srk-kodissa tehdään käsitöitä kukin oman kiinnostuksen mukaan. Yhdessä opetelaan ja neuvotaan. Ohjelmassa myös hartaushetki ja kahvitarjoilu.
To 4.4., 18.4., 2.5. klo 11.15 tuolijumppaa Nummen seurakuntatalossa, joka sopii kaiken kuntoisille liikkujille, ohjaajana Lea Vaahteranoksa.
To 4.4., 18.4., 2.5. klo 12 Evästä arkeen ruokailu Nummen seurakuntatalossa, lounaan hinta 5€.
To 4.4., 2.5. klo 13.15 laulupiiri Nummen seurakuntatalossa, Kuoppala.
To 21.3., 4.4., 18.4., 2.5. klo 18 raamattupiiri Nummen seurakuntatoimistossa.
Ke 10.4. klo 13 Elonpiiri Nummen seurakuntatalossa keskustelua kahvikupposen äärellä Irja Salosen johdolla.
Ke 24.4. Iltaparkki 2–10-vuotiaille Nummen kirkolla päiväkerhotiloissa. Ilm. viim. ed. pv:nä klo 16 Raija 044 720 8011. Omat eväät ja tossut mukaan.
La 27.4. klo 12 veteraanipäivän kahvit Nummen seurakuntatalolla.
Diakoniasta apua: Kamppailetko jaksamisen tai taloudellisen tilanteen kanssa? Oletko huolissasi läheisestäsi? Kaipaatko juttuseuraa? Diakoniasta voit saada luottamuksellista apua ja tukea arkeen. Ota yhteyttä diakoni Noora Tuomiseen, p. 044 714 3803, noora.j.tuominen@evl.fi
Päiväkerho 2-6 vuotiaille lapsille. Jatkuva ilmoittautuminen www.lohjanseurakunta.fi/ tule mukaan/ lapsille ja perheille/ päiväkerho
Perhekerho torstaisin klo 9.30–11.30 Saukkolan srk-kodissa. Tied. Raija Levänen, p. 044 720 8011.

Pusulan alueseurakunta

lohjanseurakunta.fi/pusula, facebook.com/Pusulan.kirkko.1838

Sunnuntaisin klo 12 messu Pusulan kirkossa.
PALMUSUNNUNTAISTA PÄÄSIÄISEEN:
Su 24.3. klo 12 palmusunnuntain messu Pusulan kirkossa, Pitkänen, Saario ja Laurin Miehet.
To 28.3. klo 18 kiirastorstain ehtoollinen Pusulan kirkossa, Luukkonen, Jurmu, kirkkokuoro.
Pe 29.3. klo 12 pitkäperjantain sanajumalanpalvelus Pusulan kirkossa, Luukkonen, Jurmu.
Su 31.3. klo 12 pääsiäisaamun messu Pusulan kirkossa, Luukkonen, Jurmu, kirkkokuoro.
Su 31.3. klo 14 pääsiäispäivän viikkomessu Kärkölän kirkossa, Luukkonen, Jurmu, avustaja.
MUUTA VIIKKO-OHJELMAA:
To 28.3. klo 13.15 kiirastorstain ehtoollinen Palvelutalo Iltaruskossa, Luukkonen, Jurmu.
Ti 26.3., 2.4., 9.4., 16.4., 23.4., 30.4. klo 9.45 perhekerho seurakuntatalon päiväkerhotiloissa, Sari ja Elina
Ti 26.3., 9.4., 23.4. klo 13 ompeluseura seurakuntatoimistossa, Lahtinen.
Ke 27.3., 3.4., 10.4., 17.4. klo 16 muskari ja klo 17 lapsikuoro seurakuntatalossa, klo 18 kirkkokuoro kirkossa, Jurmu.
Ke 27.3., 24.4. klo 17-19.30 Iltaparkki lapsille seurakuntatalon päiväkerhotiloissa, iltapuurotarjoilu. Ennakkoilm. viim. ti klo 16 p. 040 779 9370/Sari.
Ke 3.4., 17.4. klo 9-11.30 Lapsiparkki seurakuntatalon päiväkerhotiloissa. Evät mukaan, ennakkoilm. 040 7799370/Sari
To 4.4., 18.4. klo 13 Hyväntuulen seurakuntakerho seurakuntatalossa.
To 11.4., 25.4. klo 12–13 Evästä arkeen ruokailu seurakuntatalossa. Aterian hinta 5e.
To 11.4. klo 13.15 hartaus Palvelutalo Iltaruskossa, Luukkonen, Jurmu.
To 11.4. klo 16.30 raamattu- ja rukoustuokio seurakuntatalolla, Luukkonen.
La 20.4. klo 10-14 rippikoululaisten superviikonloppu seurakuntatalolla, hautausmaalla ja kirkossa.
Pe 29.4. klo 12–14 munkki- ja simamyynti Yhteisvastuun hyväksi, kahvio ja arpoja Pusulan seurakuntatalolla.

Sammatin alueseurakunta

lohjanseurakunta.fi/sammatti, facebook.com/sammatinalueseurakunta

Sunnuntaisin klo 12 messu Sammatin kirkossa.
Su 24.3. klo 12 palmusunnuntain messu Sammatin kirkossa, Nikander, Tenkanen.
To 28.3.klo 20 kiirastorstain ehtoollishartaus Sammatin kirkossa, Nieminen, Tenkanen.
Pe 29.3. klo 12 pitkäperjantain sanajumalanpalvelus Sammatin kirkossa, Kuismanen, Tenkanen.
La 30.3. klo 23 pääsiäisyön messu Karjalohjan kirkossa ja ruokailu, Nieminen, Tenkanen, kirkkokuoro, Heikki Orama.
La 6.4. klo 10-14 Kotokontupäivä. Sammatin kirkossa opas paikalla ja musiikkia.

Muuta viikko-ohjelmaa:
Ma klo 14–16 perhekerho srk-talolla. Vertaistukea ja mukavaa yhdessäoloa.
Ti klo 13–15 läksykerho srk-talolla 1-3 –luokkalaisille. Voit tehdä läksyjä, leikkiä, piirtää, jutella ohjaajan kanssa. Tarjolla välipalaa. Lisätiedot p. 0443284343.
Aluekappalainen Mikko Nieminen, p. 050-3742951, kanttori Atte Tenkanen p. 050-3034555 diakoni Netta Kuivalainen 050-5388113, diakonissa Pirjo Kuntsi 044-3284307
Sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@evl.fi

Virkkalan alueseurakunta

lohjanseurakunta.fi/virkkala, facebook.com/virkkalankirkko, Instagram@virkkalanalueseurakunta

Su 24.3 klo 13 palmusunnuntain messu Virkkalan kirkossa, Milla Turunen, Pirjo Rajalin-Tymura
Su 24.3 klo 18 Lohjan laulupäivien pääsiäiskonsertti Virkkalan kirkossa.
To 28.3 klo 18 kiirastorstain messu Virkkalan kirkossa, Auli Helenius ja Pirjo Rajalin-Tymura.
Su 31.3. klo 13 pääsiäismessu Virkkalan kirkossa, Auli Helenius, Harri Kerko ja Veljespiiri. Kahvitarjoilu.
KEVÄÄN VIIKKO-TOIMINTAA
Virkistyspiiri joka 2. ma klo 13–14.30 (pariton viikko) Virkkalan kirkossa keskustelua, hartaus, ohjelmaa ja kahvit.
25.3., 8.4. ja 22.4., 6.5. ja 20.5. Tuolijumppaa virkistyspiiriä ennen klo 12.30–13, ohjaajana Lilja Engberg.
Aamupala joka 2. ti klo 10–11.30 (pariton viikko) puhetta maan ja taivaan väliltä aamukahvin äärellä Virkkalan kirkossa. Avoin kaikille, sopii erityisesti miehille! Kevät: 26.3., 9.4. ja 23.4., 7.5. ja 21.5.
Keskiviikkoisin Virkkalan kirkossa perhekerho klo 9-11.30 (kaksikielisessä kerhossa tarjolla pientä napostelтavaa, kahvia, mehua ja teetä), klo 12 Elämän leipää -diakoniaruokailu, hartaus, (ruoan hinta 5 €), klo 12 diakonia- eli käsityöpiirissä neuleita ja iloista seuraa.
Virkkalan oman kirkon olohuone joka ke klo 17-19. Mukavaa yhdessäoloa kaikenikäisille, askartelua, erilaisia pelejä ja iltapalaa. Tule sellaisena, kun olet.
Ma 8.4., ja 6.5. Maria- ja Martta-piirissä keskustelua ja käsityötä naisten kesken. Lukutuokio ja keskustelua luetun pohjalta. Halutessasi voit tuoda oman kutimen mukaan. Rentoa yhdessäoloa lämpimässä ilmapiirissä kerran kuukaudessa. Iltapalaa illan päätteeksi.
Sunnuntaisin messu pääsääntöisesti klo 13 Virkkalan kirkossa kevään ajan. Su 7.4 perhekirkko, Auli Helenius, Pirjo Rajalin-Tymura ja Heidi Juutilainen. Kahvitarjoilu.
Su 5.5. klo 13 Kansanlaulukirkko Virkkalan torilla, nokipannukahvit.
Lisää tapahtumia www.lohjanseurakunta.fi

Elämän rajalla esitys

Elämän rajalla esitys pohjautuu kohtaamisiin saattohoidon parissa

Mitä elämän ja kuoleman rajalla-oleva ihminen tarvitsee? Sunnuntaina 7.4. kello 15 seurakuntakeskuksessa esitettävä Elämän rajalla näytelmä pohjautuu kohtaamisiin saattohoidon parissa. Musiikillinen esitys kuvaa kohtaamista, välittämistä sekä musiikin voimaa.

Jaana Taskinen on ohjannut kokemustensa pohjalta esityksen, jossa sairaalamuusikko **Anna Brummer** esittää itseään ja näyttelijä **Helena Ryti** esittää kaikki muut roolit.

Brummer lähestyy kuoleman ja luopumisen tematiikkaa sairaalamuusikon näkökulmasta. Esitys perustuu Brummerin kokemuksiin potilaiden kohtaamisesta. Hän on toiminut yhdeksän vuotta freelance-sairaalamuusikkona Terhokodissa ja Suursuon sairaalassa saattohoidon ja palliatiivisen hoidon osastoilla Helsingissä.

Teatteriesitys toteutetaan Gyllenbergin säätiön avustuksen turvin ja se on maksuton ja avoin kaikille. Esityksen jälkeen seuraa keskustelutilaisuus sen herättämistä ajatuksista, sekä kuolevan ihmisen tarpeista ja saattohoidosta.

Lupa tuntea

Lupa tuntea, vai onko? Omat ja muiden tunteet ja tarpeet -voiko tasapainon löytää?

Kriton teemalauantai la 27.4. klo 12 seurakuntakeskuksessa Salme Blomster puhuu. Tarjolla keittolounasta 5 euron hintaan. Ilmoittautumiset 15.4 mennessä Krista Kalliolle p. 050-554 8835 tai krista.kallio@evl.fi.

Lähetyshetket Lohjan seurakuntakeskuksessa

Su 24.3. klo 15-17 SANSA:n työ eilen, tänään ja tulevaisuudessa, Mikko Matikainen, Media-lähetys Sanansaattajat.

Su 14.4. klo 15-17 Terveisiä Ugandasta ja kirkkomme muusta lähetystyöstä Sleyn kautta pastori Jari Rankinen, Suomen luterilainen Evankeliumiyhdistys (Sley).

Su 5.5. klo 15-17 Jotta Valtakunta leviäisi. FT, pastori, lähetysjohtaja Jukka Kääriäinen, Lähetysyhdistys Kylväjä.

Lisätiedot Alli Brummer 040 503 2191, lähetyssihteeri anniina.javanainen@evl.fi, 044 328 4240.

Musikantteja haussa

Seurakunta hakee vapaaehtoisia säestäjiä hoivakotihartauksiin papin tai diakonin kanssa. Hartauksia pidetään ympäri vuoden, mutta varsinkin ennen joulua ja pääsiäistä hartauksia on useita. Mukaan voi lupautua oman aikataulun mukaan. Jos kiinnostuit, ilmoittaudu eeva.hietala@evl.fi tai 044 328 4371.

2024 Kevään konsertteja Pyhän Laurin kirkossa:

Su 28.4. klo 17 Kevään ääni —
Pirjo Honkasen ja Leena Hytin konsertti. Ohjelmassa mm W.A Mozartin, J. Hayndin ja F. Schubertin kirkollista musiikkia sekä O. Merikannon yksinlauluja.

Su 19.5. klo 15 Katartzyna Haras ja Collegium Musicum. Collegiumin Musicumin vieraaksi saapuu Wroclawin oopperasta, Puolasta mezzosopraano Katarzyna Haras. Haras on opiskellut ja valmistunut Karol Szymanowski musiikkiakatemiasta vuonna 2008. Yhdessä Collegium Musicumin kanssa he esittävät barokki- ja klassisen ajan ohjelman.

Su 26.5. klo 17 Pentti Hildén (luuttu) & Harri Kerko (laulu) konsertti. Hildén, Kerko sekä **Helsingin tuomiokirkon miesäänten Ensemble** esittävät englantilaisen John Dowlandin (1563-1626) koskettavia luuttulauluja, joihin Harri Kerko on sovittanut mukaan mieskuorolle kommentaareja.

Konsertteihin on vapaa pääsy (ohjelma 10 €).

LOHJAN SEURAKUNTA†

Tukea saattohoitoon

Lohjalla on käynnistynyt vapaaehtoisten saattohoidon tukihenkilötoiminta. Saattohoidolla tarkoitetaan elämänloppuvaiheessa olevan ihmisen kokonaisvaltaista hoitoa ja hänen tarpeistaan huolehtimista.

Aina ei omaista tai läheistä ole saatavilla. Ja jos onkin, saattavat he myös kaivata hetken lepoa ja tukea omaan jaksamiseensa. Tukihenkilöt ovat tavallisia, turvallisia ihmisiä, valmiita kuuntelemaan ja keskustelemaan, olemaan läsnä. He saavat tehtäväänsä koulutusta ja ohjausta, mutta eivät korvaa hoitotyön ammattilaista. Vapaaehtoista tukihenkilöä voi pyytää saattohoidossa oleva itse, omainen tai työntekijä.

Ota yhteyttä, sovitaan tapaaminen: sairaalapastori Anna-Maija Lakomaa, p. 044 328 4356, anna-maija.lakomaa@evl.fi'

Seurakunta tutuksi sarja

Ketkä ovat seurakuntamme nimikkolähettejä? Mitä diakoni tekee? Millaista on kanttorin työ? Mikä messu?

Tervetuloa kuuntelemaan ja osallistumaan! Musiikkityö esittäytyy tiistaina 9.4. klo 19 ja/tai torstaina 2.5. klo 18 Lohjan Pyhän Laurin kirkossa kanttorit Harri ja Pirjo konsertoivat musiikkiryhmiensä kanssa (konserteissa mukana rippikouluryhmiä). Konsertteihin on vapaa pääsy.

Jumalanpalvelus lauantaina 18.5. klo 15. Messu ja ehtoollinen tutuksi Lohjan Pyhän Laurin kirkossa. Heini-pappi johdattaa.

Lisätiedot: Heini Nikander, heini.nikander@evl.fi, p. 040 481 7529

Kaipaatko juttuseuraa tai ulkoilu/asiointiapua?

Seurakunnasta löytyy joukko lähimmäispalvelijoita, jotka toimivat kuuntelijoina, auttajina ulkoillessa tai asiointiapuna. Muutama tärkeä asia lähimmäispalvelusta:

- Lähimmäispalvelu lähtee lähimmäisen omista tarpeista.
- Vapaaehtoinen toimii lähimmäisen tapoja, ajatuksia ja ominaisuuksia kunnioittaen riippumatta lähimmäisen vakaumuksesta.
- Lähimmäispalvelu on vapaaehtoista eli siitä ei makseta palkkiota.
- Kun vapaaehtoinen toimii esim. asiointiavustajana, lähimmäinen itse korvaa mahdolliset matkustuksesta/liikkumisesta aiheutuvat kulut.

Lähimmäispalvelija ei ole kodinhoitaja tai siivooja, sairaanhoitaja, omainen tai taloudellinen tukija. Hän voi kutenkin tarvittaessa neuvoa tuen tai avun saamiseksi muualta. Jos olet avun tarpeessa tai jos läheisesi tarvitsee tukea, voit ottaa yhteyden vapaaehtoistoiminnan koordinaattori Eeva Hietalaan, puh. 044 328 4371, eeva.hietala@evl.fi

SENIORI FOORUM

Seniorifoorumi to 4.4. klo 13 seurakuntakeskuksessa kaikille, joilla on elämänkokemusta, Sibeliuksenkatu 2, klo 12 alkaen kahvitarjoilu (kahviliput ovelta 4€). Vierailijana professori **Petri Kovanen**, aiheena kolesteroli. Lohjan sydän tekee mittauksia. Tarkempia tietoja aikuistyön ohjelmasta www.lohjanseurakunta.fi (Tule mukaan)

Avoimet olohuoneet

Kohtaamisen paikka aikuisille. Keskustellaan ja vaihdetaan kuulumisia kahvikupin tai välipalan äärellä. Mahdollisuus keskustella, pelailla, huilia ja vain olla.

Kaiken ikäisten iltapäiväolkkari parittomien viikkojen keskiviikkoisin klo 14-16 Roution seurakuntakodilla (Kalliomäentie 2). Poikkea tai vietä koko iltapäivä hyvässä seurassa. Tarjolla kahvia, juttukavereita sekä mahdollisuus mm. pelailuun, leikkiin, lepohetkeen. Lisätietoa diakoni Tanja Mäkelä 040 779 9363.

Ojamon Olohuone keskiviikkoisin klo 10–12n seurakuntakodilla, Kartanonkuja 1. Tule käymään tai viivähdä pidempään. Kahvia, välipalaa, juttukavereita. Lisätietoja diakoni Iina Mähönen p. 050 3777394.

Tee kaverista totta Yhteisvastuulla vuonna 2024

Vuonna 2024 Yhteisvastuu auttaa nuoria, jotka kokevat syvää yksinäisyyttä tai ovat vaarassa syrjäytyä, menettää elämänhallintansa tai mahdollisuutensa hyvään elämään Suomessa ja maailmalla. Kotimaassa tuotot ohjataan HelsinkiMission ja seurakuntien kautta yksinäisille nuorille. Yksinäisyys on ahdistava, yksilöllinen kokemus ulkopuolisuudesta ja erillisyydestä. Tällä hetkellä yläkoulun ja toisen asteen opiskelijoista noin neljätoista prosenttia kokee yksinäisyyttä.

Keräyksellä tuemme myös maailman kaikkein köyhimpiä. Kirkon Ulkomaanapu (KUA) auttaa maailman katastrofialueilla esimerkiksi mahdollistamalla lasten ja nuorten koulunkäyntiä sekä ammatillista koulutusta. Koulutushankkeiden avulla parannetaan koulutuksen saatavuutta rakentamalla uusia ja turvallisia luokkahuoneita, järjestämällä kouluun paluuseen kannustavia kampanjoita ja lisäämällä tietoa koulutuksen tärkeydestä sekä jakamalla oppimateriaaleja ja hygieniapakkauksia.

Toteutamme mahdollisuuksien mukaan lipaskeräyksiä (23.3.), musiikillisia ja liikunnallisia tilaisuuksia ym. tapahtumia. Ole rohkeasti yhteydessä: johtava diakoniatyöntekijä Anna Helenius p. 044 780 4234, anna.k.helenius@evl.fi tai diakoniatyöntekijä Iina Mähönen p. 050 377 7394, iina.mahonen@evl.fi

Voit ilmoittautua Lohjan seurakunnan Yhteisvastuun vapaaehtoiseksi tai osallistua muutoin keräykseen, lue lisää osoitteessa www.lohjanseurakunta.fi

Lohjan seurakunta • Lojo församling†

www.lohjanseurakunta.fi

Lohjan seurakunta
Palvelemme ma, ti ja ke klo 9–12 Laurink. 40 sekä puhelimitse 019 328 41 ma, ti, ke ja to klo 9.30–14.30.
Virkatodistukset ja sukuselvitykset, kirkollisten toimitusten rekisteröinti ja avioliiton esteiden tutkinta: Espoon aluekeskusrekisteri (Kirkkokatu 1, 02770 Espoo), puhelinpalvelu numerossa 09 805 02600 ma-ti klo 9-15, ke-to klo 9-12, sähköposti keskusrekisteri.espoo@evl.fi
Sosiaalinen media: facebook.com/lohjanseurakunta, Instagram @lohjan_srk, Twitter @KirkkoLohjalla
Karjalohjan alueseurakunta seurakuntatoimisto, Keskustie 30, 09120 Karjalohja p. 044 328 4372, www.lohjanseurakunta.fi/karjalohja, facebook.com/karjalohjanalueseurakunta
Nummen alueseurakunta seurakuntatoimisto, Rauhanpolku 8, 09810 Nummi p. 044 328 4372, www.lohjanseurakunta.fi/nummi, facebook.com/nummenalueseurakunta
Pusulan alueseurakunta seurakuntatoimisto, Sentraalitie 5, 03850 Pusula p. 044 328 4372, www.lohjanseurakuntalfi/pusula, facebook.com/Pusulan.kirkko.1838
Sammatin alueseurakunta seurakuntatoimisto, Pappilantie 1, 09220 Sammatti p. 044 328 4372, www.lohjanseurakunta.fi/sammatti, facebook.com/sammatinalueseurakunta
Virkkalan alueseurakunta, Virkkalantie 1, 08700 Lohja. www.lohjanseurakunta.fi/virkkala, facebook.com/virkkalankirkko, Instagram: @virkkalanalueseurakunta
Alueseurakuntien yhteinen sähköposti lohjan.alueseurakunta@evl.fi, toimistosihteeri Keijo Wigren p. 044 328 4372 keijo.wigren@evl.fi
Perheasiain neuvottelukeskuksen (Sepänkatu 3, Lohja) ajanvaraus p. 019 328 4260 ma, ti, to ja pe klo 9–11 sekä ke klo 12–14. Apua parisuhteen ja perheen ongelmiin.
Sairaalapastori Anna-Maija Lakomaa p. 044 328 4356, anna-maija.lakomaa@evl.fi
Kirkon Palveleva Puhelin päivystää p. 0400 221 180 joka ilta klo 18 - 24 (operaattorisi veloittaa puhelusta liittymäsopimuksesi mukaan pvm/mpm), ks. verkossa evl.fi/kirkonkeskusteluapu

Lohkare

Lohjan seurakuntalehti
Lojo församlingsblad

Julkaisija: Lohjan seurakunta
Toimitus
Laurinkatu 40, 08100 Lohja
p. (019) 32 841

Päätoimittaja
Juhani Korte
juhani.korte@evl.fi

Toimitussihteeri
Leena Anttila
leena.t.anttila@evl.fi

Parasta työssäni on ihmisten kohtaaminen

Kun Jaana Karppinen kävi Sammatissa ensimmäistä kertaa vuonna 2009, viehättävä punainen kirkko jäi hänen mieleensä. Nyt hän on palannut sinne. – Viihdyn täällä pienessä kirkossa, seurakunnassa ja kylässä, hän sanoo.

Hetki sitten **Jaana Karppinen** vielä lapioi haalarissaan lumia kirkon portailta. Nyt hän kävelee kirkon käytävää mustassa jakkupuvussa. Siinä välissä hän kävi keittämässä kahvit termoskannuun, sillä messun jälkeen juodaan pystykahvit kirkossa.

Sunnuntaiaamut messuineen toistuvat vaihtelevissa keleissä ja kirkkokahvien kera tai ilman. Vuoden kierrossa hautajaiset, kasteet ja häät seuraavat toisiaan. Kirkkoon kokoonnutaan konsertteihin ja seurakunnan tapahtumiin. Jokaista tilaisuutta varten tila valmistellaan kauniiksi.

– Seurakuntamestarin työ sisältää oikeastaan viisi virkaa: suntion tehtävät, kiinteistöhuollon, siivouksen, emännöinnin ja puutarhatyöt, Jaana Karppinen luettelee.

– Suntion työ on niistä näkyvin. Siinä paras anti on ihmisten kohtaaminen ja mahdollisuus auttaa ja palvella.

Uskollisia ystäviä

Jaana Karppinen syntyi 42 vuotta sitten Oulujärven pohjoisrannalla Säräisniemellä, joka kuuluu nykyisin Vaalaan. Kunta oli aiemmin Kainuuta ja nyt Pohjois-Pohjanmaata.

– Olen vanhin kuudesta lapsesta. Kotini ei ollut maatila, mutta meillä oli marjapensaita ja mansikkamaa, ja perunaa viljeltiin myyntiin asti.

Naapurissa asui isän äiti, joka kuului siinä vaiheessa elämäänsä helluntaiseurakuntaan.

– Mummon mukana kuljin seuroissa, ja kerran seurat pidettiin hänen luonaan. Pidin seuroista, koska niissä laulettiin ja soitettiin paljon, Jaana muistelee.

Lapsena Jaanalla oli Raamatun tarinoista kertova Uskollisia ystäviä -kirjasarja, johon kuuluivat myös kasetit.

– Kuuntelin tarinaa kasetilta, käänsin sivua ja katselin kuvia. Se oli niin eläväistä. Daniel leijonien luolassa teki vaikutuksen, koska siinä kuului leijonan karjuntaa. Tarinoista oli myöhemmin apua koulun uskonnon kokeissa. Löysin kirjat täältäkin, seurakunnan lastenkerhon kirjalaatikosta.

– Ennen 1950-luvun aluemuutoksia Säräisniemi oli kuntakeskus. Iso, puinen ristikirkko on rakennettu vuonna 1781. Kävimme kahden kilometrin päässä kirkossa silloin tällöin, ja tietysti aina joulukirkossa ja kauneimpia joululauluja laulamassa. Lauloin seurakunnan lapsi- ja nuorisokuorossa ja olin rippikoulun käytyäni isoisena rippileirillä, Jaana kertoo.

Kyläkouluun oli matkaa kilometri, yläaste ja lukio olivat kuntakeskuksessa viidentoista kilometrin päässä.

Kauas maailmalle

Lukion jälkeen Jaana lähti sadan kilometrin päähän Kajaaniin ja opiskeli Kainuun ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajaksi. Valmistuttuaan hän jatkoi opintoja ja valmistui Kainuun ammattiopistosta puutarhuriksi.

– Sairaanhoitajaksi opiskellessani tein töitä kehitysvammaisten ja vanhusten parissa. Se oli raskasta, mutta pidin työstä ihmisten parissa. Varsinaista kutsumusta sairaanhoitajaksi en tuntenut, mutta se on hyvä ammatti ja olen tehnyt sitä työtä ajoittain.

Kajaanista Jaana lähti muutamaksi vuodeksi Lappeenrantaan. Henkilökohtaisista syistä, hän selittää ja hymyilee. Sieltä matka jatkui Lohjalle. Näinä vuosina kaikista opinnoista oli hyötyä. Lohjalla tuli kokemusta siivousalastakin.

Vuonna 2009 Lohjan seurakunnassa tuli avoimeksi Metsolan siunauskappelin vahtimestarin ja hautausmaan hoitajan toimi. Jaana hoiti tehtävää kuusi vuotta. Hän jatkoi lauluharrastusta ja liittyi kanttori **Pirjo Rajalin-Tymuran** perustamaan gospelkuoroon, joka sai myöhemmin nimekseen Gospelsolina.

Sitten Jaana halusi nähdä maailmaa. Hän kuuli ystäviltään Pohjois-Thaimaassa sijaitsevasta, Mindfulnessiin pohjautuvasta kansainvälisestä yhteisöstä, jonne ihmiset tulevat maailman eri kolkilta toipumaan elämästä.

– Olin siellä talven vapaaehtoistyössä, lähinnä puutarhassa, jossa osa ruoasta viljeltiin. Sain sieltä ystäviä, joiden kanssa pidämme vieläkin yhteyttä.

Vuonna 2019 maailmanmatkaaja palasi Säräisniemelle. Hän toimi kotikirkon suntiona, ja hänen toivottiin jäävän.

– Kiipesin korkeaan tapuliin. Katselin kotikylän kauniita maisemia ja kauempana kimaltavaa Oulujärveä ja soittelin kelloja, Jaana muistelee.

Viisi virkaa

Aprillipäivänä 2022 Jaana luki työpaikkailmoituksen. Sammatin alueseurakunta etsi seurakuntamestaria.

Niin hän palasi etelään. Koti on kirkonkylällä, jossa ihmiset kotoisasti tervehtivät ja juttelevat kylänraitilla ja kaupassa. Pieni työyhteisö on mukava ja työ monipuolista.

Garderobi on laaja, jakkupuvusta ja sisätyövaatteista toppatakkiin, kuravaatteisiin, haalariin ja huppariin.

Tehtävälista hengästyttää:

Emäntä hoitaa kerran kuussa diakoniaruokailun, johon lämmin ruoka tuodaan Lohjan pääkeittiöstä. Jaanan bravuureita ovat saaristolaisleipä ja pannukakku. Emännän vastuulla ovat myös kahvitukset seurakunnan tilaisuuksissa.

Kiinteistönhoitoon kuuluvat seurakuntatalon ja kirkon perussiivous, seurakuntatalon ikkunoiden pesu ja lattian vahaus kerran vuodessa. Syksyllä Jaana puhdistaa rännit, talvella hoitaa lumityöt ja hiekoitukset. Kesällä hän leikkaa nurmikot ja lisäksi avustaa kukkien istutuksessa, mikäli omat työt sallivat.

– Maalaistyttö on oppinut, että jos ei osaa, ottaa selvää ja opettelee. Minua kiinnostaa ottaa selvää ja ymmärtää, mitä vempeleet ovat ja miten ne toimivat, Jaana sanoo.

Lista jatkuu: Ilmastointilaitteiden suodattiminen huolto ja vaihto. Lämpötilojen tarkkailu. Paloilmoittimien testaus kerran kuussa. Sitä varten ei tarvitse kiivetä tikkailla katonrajaan: hälytyskeskus on kaapissa, ja painikkeista tarkistetaan, että yhteys pelastuslaitokseen toimii.

Sprinklerikeskuksen putkiston paineet testataan kerran kuussa. Tilaan melkein ryömitään, koska kompressori putkistoineen on sijoitettu urkuparven alle.

Tikkaita Jaana tarvitsee, kun hän sytyttää jouluaamuna kirkon kattokruunujen kynttilät.

– Se on harras hetki, joka koskettaa joka kerta, Jaana sanoo.

Ilon ja surun hetkiä

Vanhat esineet ja niiden tarinat kiinnostavat Jaanaa. Hän on mukana Lohjan seurakunnan arvoesineiden inventoinnissa.

– Siirrän Pusulan ja Kärkölän tietoja paperilta sähköiseen rekisteriin. Käyn kuvaamassa esineet ja liitän kuvat tekstitietoihin. Olin innoissani, kun minua pyydettiin tähän projektiin. Olen joskus miettinyt konservaattorin uraakin, Jaana kertoo.

Pieni, persoonallinen kirkko luo ainutlaatuiset puitteet tilaisuuksille.

Hautajaisten järjestäminen tuli Jaanalle tutuksi Metsolan siunauskappelissa.

– Ei minulla ollut tietoa eikä kokemusta kuolemasta, mutta kaikki kävi kuin luonnostaan, hän miettii.

– Omaisille sanon aina, että minulle saa soittaa vaikka kuinka pienestä asiasta. Hautajaisten valmistelu on pitkä prosessi. Käymme ehkä katsomassa hautapaikkaa. Mietin kaiken valmiiksi, jotta läheisten ei tarvitse. Tavallaan ohjaan hautajaispäivän, yritän tukea surevia selkeyden kautta. Uurnan laskussa olen mukana ainoana seurakunnan edustajana. Ja ehkä kesällä tavataan ja jutellaan haudalla.

– Sitten ovat iloiset juhlat, kasteet ja häät. Minulle on kunnia-asia, että saan osallistua ihmisten iloon ja suruun heidän elämänsä tärkeimpinä päivinä.

Teksti Liisa Mantere
Kuva Matti Pirhonen